

Sygn. akt III AUa 534/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lipca 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Daria Stanek
Sędziowie:	SSA Grażyna Czyżak (spr.) SSA Barbara Mazur
Protokolant:	sekr.sądowy Angelika Judka

po rozpoznaniu w dniu 16 lipca 2015 r. w Gdańsku

sprawy J. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do renty

na skutek apelacji J. R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 5 grudnia 2013 r., sygn. akt VI U 2818/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 i przyznaje J. R. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1 lutego 2012 roku do dnia 30 listopada 2015 roku nie stwierdzając odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;

II. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten sposób, że zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz J. R. kwotę 30,00 (trzydzieści 00/100) złotych tytułem zwrotu opłaty sądowej oraz kwotę 225,60 (dwieście dwadzieścia pięć 60/100) złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonej z urzędu za obie instancje.

Sygn. akt III AUa 534/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 marca 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440

ze zm.), odmówił ustalenia J. R. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy wskazując, że orzeczeniem z dnia 29 marca 2012 r. komisja lekarska ZUS uznała, że ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła J. R. kwestionując dokonaną w postępowaniu administracyjnym ocenę wpływu rozpoznanych u siebie schorzeń na zdolność do pracy zarobkowej oraz domagając się: zmiany tej decyzji i ustalenia jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy oraz przeprowadzenia powołanych w odwołaniu dowodów.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 05 grudnia 2013 r. w sprawie VI U 2818/12 Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:

1. oddalił odwołanie,
2. zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Bydgoszczy na rzecz radcy prawnego M. N. kwotę 60 zł powiększonej o kwotę podatku od towarów i usług tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

J. R. z zawodu krawcowa pracująca ostatnio jako szwaczka, w dniu 16 lipca 2012 r. złożyła wniosek o ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Organ rentowy poddał ją badaniu przez lekarza orzecznika ZUS, którzy nie stwierdził niezdolności do pracy. Na skutek wniesionego przez ubezpieczoną sprzeciwu komisja lekarska ZUS w wydanym orzeczeniu podtrzymała orzeczenie lekarza orzecznika.

W celu zweryfikowania powyższych orzeczeń Sąd Okręgowy powołał biegłych lekarzy sądowych z zakresu następujących specjalności: medycyny przemysłowej, internisty - kardiologa, neurologa, pulmonologa i endokrynologa.

Biegli lekarze sądowi w wydanym orzeczeniu w dniu 21 grudnia 2009 r. rozpoznali u badanej następujące schorzenia:

- nadciśnienie tętnicze umiarkowane II stopnia z angiopatią nadciśnieniową II stopnia, zwyrodnienie mięśnia serca w przebiegu nadciśnienia tętniczego w okresie niewydolności II NYHA,
- chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa L-S w okresie remisji,
- wole guzowate, subkliniczna nadczynność tarczycy,
- podejrzenie astmy oskrzelowej.

W ocenie biegłych lekarzy sądowych, po przeprowadzonych badaniach sądowo - lekarskich i zapoznaniu się z dokumentacją medyczną znajdującą się w aktach sprawy, stan zdrowia ubezpieczonej czyni ją częściowo niezdolną do pracy zgodnie z poziomem posiadanych przez nią kwalifikacji od dnia 16 lutego 2012 r. na okres jednego roku, czego przyczyną jest stwierdzone u ubezpieczonej schorzenia układu krążenia. Nadciśnienie tętnicze przebiega ze zwyrodnieniem mięśnia serca w okresie niewydolności II NYHA. Wyniki Echa - serca potwierdzają upośledzenie frakcji skurczowej LK/FE 45%.

Ubezpieczona do opinii nie wniosła żadnych zastrzeżeń. Organ rentowy po zapoznaniu się z opinią biegłych lekarzy sądowych wniósł do niej zastrzeżenia, w których wskazał, iż podczas postępowania orzeczniczego ZUS ubezpieczona nie przedstawiła dowodów na istnienie powikłań narządowych w przebiegu nadciśnienia tętniczego. W ocenie ZUS Echo serca stanowi nową okoliczność w sprawie wymagającą uchylecia zaskarżonej decyzji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez organ rentowy i umorzenia postępowania. Ze stanowiskiem tym nie zgodziła się

ubezpieczona podnosząc, że schorzenia dotyczące powikłań narządowych w przebiegu nadciśnienia tętniczego były przez nią zgłaszane w trakcie badań przez lekarzy orzeczników ZUS i to oni powinni wykonać stosowne badanie ECHA serca.

Sąd I instancji w celu doprecyzowania daty początkowej wystąpienia u ubezpieczonej częściowej niezdolności do pracy dopuścił dowód opinii uzupełniającej, w której biegli stwierdzili, że ustalili początek okresowej niezdolności do pracy z datą 16 lutego 2012 r., ponieważ w oparciu o dokumentację lekarską zawartą w aktach sprawy i dostarczona przez badaną nie można było ustalić daty wcześniejszej, a lekarz leczący wydał zaświadczenie z dniem 03 lutego 2012 r. i w oparciu o te dane biegli mogą zmienić datę początkową wystąpienia częściowej niezdolności do pracy na dzień 03 lutego 2012 r., czyli datę wystawienia zaświadczenia o stanie zdrowia.

W opinii ustnej na rozprawie w dniu 05 grudnia 2013 r. biegły kardiolog podtrzymał swoje wcześniejsze stanowisko przedstawione w opinii. Podniósł, że dokładnej daty „co do dnia” wystąpienia niezdolności do pracy nigdy nie można ustalić. Stan zdrowia jest dynamiczny, zmienia się, stan zdrowia ma zdolności rekompensacyjne, które pozwalają na wykonywanie pracy mimo istniejących schorzeń. Ubezpieczona choruje na nadciśnienie tętnicze i to spowodowało wtórne zmiany serca, które wykazane zostały w badaniach echokardiograficznych. Nadciśnienie mogło istnieć przez wiele lat, ale wystąpienie choroby nie oznacza wystąpienia niezdolności do pracy. Biegły kategorycznie orzekł, że brak jest jakichkolwiek dowodów na wystąpienie niezdolności do pracy wcześniej, aniżeli w dacie ustalonej w opinii. W ocenie biegłego właśnie pogorszenie stanu zdrowia mogło spowodować skierowanie na badanie Echo serca, a wcześniej nie było takiej potrzeby.

Sąd Okręgowy zważył, że przedmiotem niniejszego postępowania jest prawo ubezpieczonej do renty z tytułu niezdolności do pracy. Spór stron w tej kwestii należy więc rozstrzygać w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), a ściślej rzecz ujmując m.in. o treść art. 57 ust. 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który jest niezdolny do pracy, ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy, a niezdolność do pracy powstała w okresie składkowym lub nieskładkowym albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Podstawą przyznania renty jest ustalenie, że osoba dochodząca tego świadczenia jest niezdolna do pracy, a więc jest częściowo lub całkowicie niezdolna do wykonywania zatrudnienia, a po przesądzeniu tej przesłanki, czy posiada ona wymagany okres zatrudnienia i czy niezdolność do pracy powstała w odpowiednim okresie.

Definicję osoby niezdolnej do pracy zawiera przepis art. 12 ust. 1 ustawy emerytalnej, który określa ją jako osobę, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy należy mieć na uwadze przepis art. 13 ust. 1 ustawy emerytalnej, który nakazuje uwzględnić tu stopień naruszenia sprawności organizmu, możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji oraz możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Stosownie do przepisu art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej całkowicie niezdolna do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, zaś częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art.12 ust. 3 ustawy emerytalnej).

Mając na względzie powyższe kryteria Sąd I instancji w oparciu o dowód z opinii biegłych ustalił, że ubezpieczona jest częściowo niezdolna do pracy uznając, że opinia biegłych jest wiarygodna i stanowi miarodajny dowód w sprawie. Sąd ten wywodził dalej, że osoby wydające opinię posiadają bowiem kwalifikacje do oceny schorzeń ubezpieczonej, a sama opinia jest spójna, logiczna oraz opiera się na badaniach i szczegółowej analizie dokumentacji leczenia. Przy ocenie stopnia nasilenia schorzeń kardiologicznych biegli dysponowali wynikami echo serca z dnia 25 kwietnia 2012 r.

Zdaniem Sądu Okręgowego wniesione zastrzeżenia przez ZUS nie są natury merytorycznej. Organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji, albowiem wyniki ECHO - serca stanowią w jego ocenie nową okoliczność w sprawie. Sąd ten nie zgodził się z tym organem wskazując, że wyniki tych badań wykonane zostały przed wniesieniem odwołania i zostały dołączone do odwołania. Nie było żadnych przeszkód, aby poddać je analizie przez lekarzy orzeczników. Skoro organ rentowy tego zaniechał, nie może obecnie powoływać się na występowanie nowych okoliczności w sprawie.

Sąd I instancji uznał, że przy ocenie zdolności do pracy ubezpieczonej biegli uwzględnili wszystkie okoliczności niezbędne podczas orzekania o niezdolności do pracy, a więc art. 12 i art. 13 ustawy emerytalnej oraz § 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 08 sierpnia 1997 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy dla celów rentowych (Dz. U. z 1997 r. Nr 99, poz. 612).

Ubezpieczona do dnia 01 lipca 2010 r. pobierała zasiłek dla bezrobotnych, a zatem ustalona przez biegłych na dzień 03 lutego 2012 r. data początkowa wystąpienia niezdolności do pracy przypada po upływie 18 miesięcy od ustania ostatniego okresu ubezpieczenia.

W związku z powyższym uznając, że nie spełnia wszystkich przesłanek warunkujących prawo do renty określonych w art. 57 ustawy emerytalnej, na podstawie art. 477 (14) § 1 k. p. c., Sąd Okręgowy orzekł jak w pkt 1 sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd ten orzekł zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), w myśl zasady odpowiedzialności strony za wynik procesu, jak w pkt 2 sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła J. R. zaskarżając ten wyrok w całości oraz zarzucając mu:

1) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez dokonanie oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego w sposób niewszzechstronny i sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego, a to poprzez przyjęcie, iż ustalona przez biegłych na dzień 03 lutego 2012 r. data początkowa wystąpienia niezdolności do pracy u ubezpieczonej (zwyrodnienie mięśnia serca w przebiegu nadciśnienia tętniczego) jest prawidłowa i danie wiary biegłemu, iż brak jest jakichkolwiek dowodów na wystąpienie niezdolności do pracy wcześniej, aniżeli w dacie ustalonej w opinii, podczas gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności z wpisu w historii choroby ubezpieczonej, datowanego na dzień 28 grudnia 2011 r. wynika, iż już wówczas po przeprowadzonym badaniu EKG oraz RTG płuc stwierdzono powiększoną sylwetkę serca oraz niewielki przerost lewego przedsionka, zaś ubezpieczona zgłaszała problemy zdrowotne związane z nadciśnieniem tętniczym już na etapie postępowania przed komisją lekarską, co wynika z orzeczenia komisji lekarskiej ZUS, a do czego biegły kardiolog w żaden sposób się nie ustosunkował,

2) naruszenie przepisu art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, iż skoro nie ma możliwości ustalenia daty powstania niezdolności do pracy, ani okresu powstania niezdolności do pracy, za datę powstania niezdolności przyjąć należało datę zgłoszenia wniosku o świadczenie, tj. 03 luty 2012 r., podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności z wpisu w historii choroby ubezpieczonej z dnia 28 grudnia 2011 r., wynikało bezsprzecznie, iż schorzenia układu krążenia spowodowane nadciśnieniem tętniczym w postaci zwyrodnienia serca (powiększona sylwetka serca, przerost lewego przedsionka) występowały już u ubezpieczonej przed dniem 03 lutego 2012 r., a więc ubezpieczona spełniała wszystkie przesłanki do przyznania jej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy (w tym przesłankę wystąpienia niezdolności do pracy nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów).

W uzasadnieniu apelacji skarżąca dokonała streszczenia postępowania sądowego-pierwszoinstancyjnego w niniejszej sprawie oraz obszernie argumentowała podniesione zarzuty.

W konkluzji apelacji skarżąca wносиła o:

1) uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu, a to w trybie art. 477 (14) § 4 k.p.c., z uwagi na pojawienie się nowych okoliczności dotyczących stwierdzenia niezdolności do pracy, które powstały po dniu złożenia przez ubezpieczoną odwołania od tej decyzji (uszkodzenie nerwu okoruchowego po stronie lewej, którego doznała ubezpieczona w trakcie przeprowadzanego w dniu 03 sierpnia 2012 r. badania koronarografii),

2) przyznanie pełnomocnikowi ubezpieczonej kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu odwoławczym według norm przepisanych, które to koszty nie zostały uiszczone ani w całości, ani w części, ewentualnie:

3) zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez uwzględnienie odwołania i zmianę zaskarżonej decyzji w całości wraz z orzeczeniem co do istoty sprawy, tj. przyznaniem ubezpieczonej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy,

4) przyznanie pełnomocnikowi ubezpieczonej kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu odwoławczym według norm przepisanych, które to koszty nie zostały uiszczone ani w całości, ani w części.

Pismem procesowym z dnia 06 maja 2014 r. ubezpieczona cofnęła apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 05 grudnia 2013 r. w sprawie VI U 2818/12.

Postanowieniem z dnia 22 lipca 2014 r. w sprawie III AUa 534/14 Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uznał cofnięcie apelacji za niedopuszczalne.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Po uzupełnieniu postępowania dowodowego w postępowaniu apelacyjnym okazało się, że apelacja J. R. zasługuje na uwzględnienie poprzez zmianę zaskarżonego wyroku i ustalenie jej prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 01 lutego 2012 r. do dnia 30 listopada 2015 r.

Odnosząc się na wstępie do zarzutu naruszenia prawa procesowego, a w szczególności art. 328 § 2 k.p.c. wskazać należy, że zarzut ten jest zasadny jedynie wówczas, gdy treść uzasadnienia sądu pierwszej instancji całkowicie uniemożliwia sądowi drugiej instancji ocenę toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (por. wyrok S.N. z dnia 24 lutego 2006 r., II CSK 136/05, LEX nr 200973).

Zdaniem Sądu II instancji, wbrew stanowisku apelującej, treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku daje możliwość prześledzenia toku rozumowania Sądu Okręgowego - wskazuje podstawę faktyczną rozstrzygnięcia, jak również zawiera wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa, co niezasadnym czyni zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c.

Z treści apelacji wynika również zarzut naruszenia prawa procesowego, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nieszczęsność i sprzeczną z zasadami doświadczenia życiowego ocenę przeprowadzonej w sprawie opinii biegłych sądowych lekarzy z dnia 31 lipca 2012 r. (k. 15-16v. akt sprawy), uzupełnionej opinią tych biegłych z dnia 26 lutego 2013 r. (k. 60 akt sprawy) wraz z ustnymi wyjaśnieniami biegłego kardiologa E. A. (k. 102-103 akt sprawy), polegającą na błędnym przyjęciu, że opinia ta jest wystarczająca i miarodajna dla ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie.

Skuteczne postawienie zarzutu sprzeczności istotnych ustaleń ze zgromadzonymi dowodami lub naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, lub nie uwzględnił wszystkich przeprowadzonych w sprawie dowodów, jedynie to bowiem może być przeciwstawione uprawnieniu do dokonywania swobodnej oceny dowodów (por. wyrok S.N. z dnia 13 października 2004 r., III CK 245/04, LEX nr 174185).

Zdaniem Sądu II instancji powyższy zarzut jest zasadny w tym sensie, że Sąd Okręgowy nieprawidłowo uznał, że przeprowadzone w postępowaniu przed tym Sądem dowody są wystarczające i miarodajne dla dokonania

istotnych ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie, dotyczących kwestii niezdolności ubezpieczonej do pracy oraz ram czasowych tej niezdolności.

Spór w przedmiotowej sprawie koncentruje się na kwestii, czy J. R. spełnia łącznie wszystkie ustawowe przesłanki ustalenia jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, wynikające z treści art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm., nazywanej dalej ustawą emerytalną), a w szczególności sporne przesłanki w postaci niezdolności do pracy oraz jej powstania w okresach wymienionych w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

U podstaw dokonanej przez Sąd I instancji oceny zdolności ubezpieczonej do pracy leży sporządzona w postępowaniu sądowym-pierwszoinstancyjnym w niniejszej sprawie opinia biegłych sądowych lekarzy: specjalisty medycyny przemysłowej, kardiologa, neurologa, pulmonologa i endokrynologa z dnia 31 lipca 2012 r. (k. 15-16v. akt sprawy), uzupełniona opinią tych biegłych z dnia 26 lutego 2013 r. (k. 60 akt sprawy) wraz z ustnymi wyjaśnieniami biegłego kardiologa z dnia 05 grudnia 2013 r. (k. 103 akt sprawy), którzy uznali, że rozpoznane u wnioskodawczyni schorzenia układu krążenia czynią ją częściowo niezdolną do pracy zarobkowej w okresie od dnia 03 lutego 2012 r. do lutego 2013 r.

W przedłożonej w postępowaniu administracyjnym historii choroby pod datą 28 grudnia 2011 r. (k. 15 akt dok. lek. ZUS) zamieszczono m.in. wpis o następującej treści cyt. „Sylwetka serca poszerzona RR 130/80 EKG: RZM 70/I Niewielki przerost lewego przedsionka, zapis ekg w normie”. Jednocześnie zaś z opinii uzupełniającej z dnia 26 lutego 2013 r. (k. 60 akt sprawy) oraz z ustnych wyjaśnień biegłego kardiologa z dnia 05 grudnia 2013 r. (k. 103 akt sprawy) wynika, iż nie można było przyjąć daty powstania częściowej niezdolności J. R. do pracy przed dniem 03 lutego 2012 r. z uwagi na brak jakichkolwiek dokumentów wskazujących na jej wcześniejszą niezdolność do pracy.

Wobec stwierdzonej wyżej nieścisłości zachodziła potrzeba uzupełnienia postępowania dowodowego w postępowaniu apelacyjnym poprzez dopuszczenie dowodu z opinii innych biegłych sądowych lekarzy: kardiologa i internisty.

W związku z powyższym, w celu uzupełnienia postępowania dowodowego przeprowadzonego w postępowaniu sądowym-pierwszoinstancyjnym w niniejszej sprawie, na mocy art. 382 k.p.c., Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych z listy biegłych Sądu Okręgowego w Bydgoszczy: lekarza kardiologa oraz lekarza internisty na okoliczności jak w tezie dowodowej postanowienia z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie III AUa 534/14 (k. 152 akt sprawy).

W opinii sądowno-lekarskiej z dnia 09 kwietnia 2015 r. (k. 169-170 akt sprawy) biegli sądowi lekarze: internista-reumatolog lek. med. A. M. i kardiolog dr n. med. A. N. rozpoznali u J. R. następujące schorzenia:

- kardiomiopatię rozstrzeniową w okresie niewydolności serca II klasa wg NYHA;
- nadciśnienie tętnicze,
- astmę oskrzelową,
- wole guzowate, subkliniczną nadczynność tarczycy.

W ocenie tych biegłych rozpoznane u ubezpieczonej schorzenia układu krążenia czynią ją okresowo, częściowo niezdolną do pracy od dnia 28 listopada 2011 r. do końca listopada 2015 r.

Biegli sądowi lekarze: internista-reumatolog lek. med. A. M. i kardiolog dr n. med. A. N. stwierdzili, że z dużym prawdopodobieństwem graniczącym z prawdą można uznać niezdolność do pracy od daty porady w dniu 28 listopada 2011 r. Biegli ci wywodzili dalej, że nadciśnienie tętnicze trwające ponad 20 lat spowodowało wtórne zmiany w sercu, które narastały od kilku lat.

Proces chorobowy jest dynamiczny i trudno na podstawie dostarczonej dokumentacji określić w 100 % datę pogorszenia przed dniem 01 lutego 2012 r., ale można przyjąć, że przed tą datą niezdolność do pracy już istniała, a badanie ECHO serca z dnia 25 kwietnia 2012 r. potwierdza tę niezdolność. Przyczyną orzeczonej niezdolności do pracy jest nadciśnienie tętnicze ze zmianami w sercu. Badana jest niezdolna do pracy fizycznej, w zapyleniu, w zmiennych warunkach klimatycznych oraz w pełnym wymiarze godzin. Wskazana praca w warunkach chronionych. Biegli lekarze nie podzielili orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z powyższych względów. Podzielili natomiast orzeczenie biegłych sądowych z dnia 26 lutego 2013 r., jednak ze względu na stan zdrowia wydłużyli okres niezdolności do pracy.

Pismem procesowym z dnia 30 czerwca 2015 r. organ rentowy podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie (k. 182 akt sprawy), zaś wnioskodawczyni nie wniosła zastrzeżeń do powyższej opinii.

Opinia biegłego podlega ocenie na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków (por. wyrok S.N. z dnia 21 października 2004 r., V CK 143/04, LEX nr 585885).

Sąd II instancji stwierdza, iż sporządzona w postępowaniu sądowym – apelacyjnym w niniejszej sprawie opinia biegłych sądowych lekarzy: internisty-reumatologa lek. med. A. M. i kardiologa dr n. med. A. N. z dnia 09 kwietnia 2015 r. (k. 169-170 akt sprawy) odpowiada wymogom stawianym przez przepis art. 285 § 1 k.p.c., ponieważ nie tylko umożliwia jej sądową kontrolę, ale nadto uzasadnienie jest przystępne i zrozumiałe dla osób nie dysponujących wiedzą medyczną, zaś wnioski sformułowane zostały jasno i czytelnie.

Opinia ta sporządzona została przez lekarzy o specjalności odpowiadającej schorzeniom, na które cierpi J. R.. Treść tej opinii świadczy o tym, że jej wydanie poprzedzone zostało rzetelną i wnikliwą analizą zgromadzonych w sprawie dowodów, mających wpływ na wyrażone w niej finalne ustalenia. Biegli sądowi lekarze przekonywująco i logicznie uzasadnili swoje stanowisko.

Dokonana przez tych biegłych ocena wpływu rozpoznanych u ubezpieczonej schorzeń na jej zdolność do pracy uwzględniła zarówno wymienione w art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej czynniki medyczne, jak i wymienione w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej czynniki zawodowe.

Z zaświadczenia o stanie zdrowia dla celów świadczeń z ubezpieczenia społecznego ZUS N-9 z dnia 03 lutego 2012 r. (k. 2 akt dok. lek. ZUS) wynika, że podstawowymi schorzeniami rozpoznanymi u wnioskodawczyni są: astma oskrzelowa, nadciśnienie tętnicze, choroba wrzodowa i zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa.

Zaskarżoną decyzję z dnia 30 marca 2012 r. (k. 41 akt ren. ZUS) organ rentowy wydał w oparciu o orzeczenie komisji lekarskiej ZUS z dnia 29 marca 2012 r. (k. 18 akt dok. lek. ZUS), która uznała, że rozpoznane u J. R. schorzenia w postaci: nadciśnienia tętniczego zredukowanego, zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa krzyżowo-lędźwiowego bez objawów neurologicznych i zaburzeń czynnościowych, astmy oskrzelowej w wywiadzie i choroby wrzodowej w wywiadzie nie czynią jej długotrwale niezdolną do pracy.

W świetle wniosków końcowych opinii sądowno-lekarskiej biegłych sądowych lekarzy: specjalisty medycyny przemysłowej, kardiologa, neurologa, pulmonologa i endokrynologa z dnia 31 lipca 2012 r. (k. 15-16v. akt sprawy), uzupełnionej opinią tych biegłych z dnia 26 lutego 2013 r. (k. 60 akt sprawy) wraz z ustnymi wyjaśnieniami biegłego kardiologa z dnia 05 grudnia 2013 r. (k. 103 akt sprawy), podstawowym schorzeniem ubezpieczonej jest nadciśnienie tętnicze II° i zwyrodnienie mięśnia serca w przebiegu nadciśnienia tętniczego w okresie niewydolności II NYHA.

Tym samym kluczowe dla oceny zdolności wnioskodawczyni do pracy jest ustalenie wpływu rozpoznanych u niej schorzeń układu krążenia na sprawność jej organizmu.

Dla uznania J. R. za niezdolną do pracy konieczne jest, aby naruszenie sprawności organizmu powodowało, co najmniej utratę w znacznym stopniu zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych przez nią kwalifikacji (art. 12 ust. 3 ustawy emerytalnej).

Z treści art. 12 ust. 3 ustawy emerytalnej wynika bowiem, że nie ma niezdolności do pracy w przypadku, gdy naruszenie sprawności organizmu nie jest przeszkodą do wykonywania pracy zgodnej z poziomem posiadanych lub możliwymi do nabycia kwalifikacjami (por. uzasadnienie wyroku S.N. z dnia 17 kwietnia 2008 r., II UK 192/07, LEX nr 511705).

Kluczowa dla stwierdzenia, czy rozpoznane u ubezpieczonej schorzenia czynią ją niezdolną do pracy, jest zatem ocena elementu „znaczności” ograniczenia jej zdolności do wykonywania pracy zgodnej z poziomem posiadanych przez nią kwalifikacji na skutek przeciwwskazań wynikających z rozpoznanych u niej schorzeń.

Zaznaczyć bowiem należy, że niezdolność do pracy w stopniu mniejszym niż „znaczny” nie jest niezdolnością do pracy objętą ochroną rentową (por. wyrok S.N. z dnia 18 maja 2010 r., I UK 22/10, LEX nr 607130).

J. R. ma wykształcenie średnie ogólne, jest przyuczona do zawodu krawcowej, wykonywała pracę na stanowisku szwaczki (k. 7-9 akt ren. ZUS), a zatem dla oceny wpływu rozpoznanych u niej schorzeń na zdolność do pracy zarobkowej przyjąć należy jej kwalifikacje formalne i rzeczywiste, wynikające z dotychczasowego doświadczenia zawodowego.

Zasady logiki i doświadczenia życiowego nakazują przyjęcie, że praca na stanowisku szwaczki jest pracą z przewagą wysiłku fizycznego, samodzielną, wymaga: sprawności obu rąk, długotrwałego utrzymywania wymuszonej pozycji ciała, szczególnej koncentracji i dobrej ostrości wzroku, wykonywaną w pełnym wymiarze czasu pracy wewnątrz pomieszczenia.

Zasady te przemawiają za przyjęciem, że wykonywanie większości innych prostych prac fizycznych, odpowiadających kwalifikacjom formalnym i rzeczywistym ubezpieczonej, wiąże się ze znacznym wysiłkiem fizycznym, a zatem rodzi istotne obciążenia dla układu krążenia.

Z wniosków końcowych opinii biegłych sądowych lekarzy: internisty-reumatologa lek. med. A. M. i kardiologa dr n. med. A. N. z dnia 09 kwietnia 2015 r. (k. 169-170 akt sprawy) wynika, że przeciwwskazana jest praca fizyczna, w zapyleniu, w zmiennych warunkach klimatycznych oraz w pełnym wymiarze godzin.

Konfrontując charakterystykę prac, do których wykonywania wnioskodawczyni posiada kwalifikacje, z wnioskami końcowymi opinii tych biegłych sądowych lekarzy uznać należy, że zgodne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego jest przyjęcie, iż rozpoznane schorzenia układu krążenia w znacznym stopniu ograniczają jej zdolność do wykonywania pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Tym samym stan zdrowia J. R. rodzi przeciwwskazania, które wypełniają, stawiany przez przepis art. 12 ust. 3 ustawy emerytalnej, wymóg „znaczności” ograniczenia zdolności do wykonywania pracy zgodnej z poziomem posiadanych przez nią kwalifikacji.

Zgodne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego jest przyjęcie, że niecelowe jest przekwalifikowanie zawodowe ubezpieczonej, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Wnioski końcowe opinii biegłych sądowych lekarzy: internisty-reumatologa lek. med. A. M. i kardiologa dr n. med. A. N. z dnia 09 kwietnia 2015 r. (k. 169-170 akt sprawy) korespondują z opisami badań przedmiotowych zawartymi w tej opinii oraz (w zakresie oceny wpływu rozpoznanych schorzeń na zdolność wnioskodawczyni do pracy zarobkowej) z wnioskami opinii sądowno-lekarskiej z dnia 31 lipca 2012 r. (k. 15-16v. akt sprawy), uzupełnionej opinią z dnia 26 lutego 2013 r. (k. 60 akt sprawy).

Ustalono przez tych biegłych granice czasowe okresowej, częściowej niezdolności wnioskodawczyni do pracy, a zwłaszcza data początkowa tej niezdolności znajduje zaś oparcie w treści dokumentu medycznego w postaci historii choroby – wpisu z dnia 28 grudnia 2011 r. (k. 15 akt dok. lek. ZUS), gdzie po raz pierwszy stwierdzono powiększoną sylwetkę serca oraz niewielki przerost lewego przedsionka.

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny uznał opinię biegłych sądowych lekarzy: internisty-reumatologa lek. med. A. M. i kardiologa dr n. med. A. N. z dnia 09 kwietnia 2015 r. (k. 169-170 akt sprawy) za w pełni miarodajną dla ustalenia stanu zdrowia J. R., wpływu rozpoznanych u niej schorzeń na jej zdolność do pracy zarobkowej oraz granic czasowych tej niezdolności.

Dla ustalenia ubezpieczonej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy konieczne jest łączne spełnianie przez nią wszystkich przesłanek z art. 57 ust. 1 pkt 1-3 ustawy emerytalnej, w tym spornych przesłanek w postaci: jej niezdolności do pracy (art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej) oraz powstania tej niezdolności w jednym z okresów wymienionych w art. 57 ust. 1 pkt 1-3 ustawy emerytalnej, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów (w niniejszej sprawie od ustania okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych, tj. od dnia 02 lipca 2010 r. do dnia 01 stycznia 2012 r.).

Przeprowadzone dowody wykazały jednoznacznie, że wnioskodawczyni spełnia łącznie wszystkie przesłanki ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z art. 57 ust. 1 ustawy emerytalnej, w tym sporne przesłanki z art. 57 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy emerytalnej, ponieważ jest od dnia 28 listopada 2011 r. do dnia 30 listopada 2015 r. częściowo niezdolna do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 1 i 3 ustawy emerytalnej, a zatem zachodzi podstawa prawna do przyznania jej tego świadczenia.

Ponieważ niezdolność J. R. do pracy jest okresowa, a zatem stosownie do treści art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej, prawidłowe jest przyjęcie, że przysługuje jej okresowa renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Przepis art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej stanowi, że świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2 (który dotyczy renty rodzinnej i nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie).

Na dzień złożenia wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy (k. 1-3 akt ren. ZUS), tj. na dzień 16 lutego 2012 r. ubezpieczona spełniała łącznie wszystkie ustawowe przesłanki ustalenia jej prawa do okresowej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, wobec czego stosownie do art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, świadczenie to należy jej wypłacić od tego miesiąca.

W związku z powyższym, uznając apelację J. R. za zasadną, działając na mocy art. 386 § 1 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł, jak w pkt I sentencji wyroku.

Stosownie do treści art. 118 ust. 1 lit. a zd. 1 tego przepisu za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie tej okoliczności.

Uznając, że dla ustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w przedmiocie prawa ubezpieczonej do renty z tytułu niezdolności do pracy konieczne było przeprowadzenie wyczerpującego postępowania dowodowego w postępowaniu sądowo-odwoławczym, w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie tej okoliczności, na mocy art. 118 ust. 1 lit. a ustawy emerytalnej a contrario, Sąd ten orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

W przedmiocie kosztów procesu poniesionych przez J. R. w postępowaniu sądowym – pierwszoinstancyjnym i drugoinstancyjnym w niniejszej sprawie, tj. wynagrodzenia jej pełnomocnika procesowego oraz opłaty podstawowej od apelacji, na mocy przepisów: art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c., § 2 ust. 1 i 2, § 11 ust. 2 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z

urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.) oraz art. 36 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm.), Sąd II instancji orzekł jak w pkt II sentencji wyroku.